

БАГЦ ЦАГ БҮРДҮҮЛЭЛТИЙН ӨНӨӨГИЙН БАЙДАЛД ХИЙСЭН ДҮН ШИНЖИЛГЭЭ

ШИНЖИЛГЭЭ ХИЙСЭН:

М.БАТТУЯА (МИЛА-ны мэргэжилтэн)
М.НОМИНГЭРЭЛ (Эмнэлзүйн магистрант, МИЛА-ны
мэргэжилтэн)

Зорилго: Эрүүл мэндийн хөгжлийн төвийн ерөнхий захирлын баталсан удирдамжийн дагуу эмнэлгийн мэргэжилтнүүдийн багц цаг бүрдүүлэлтийн өнөөгийн байдалд дүн шинжилгээ хийж, тулгамдаж буй асуудлыг тодорхойлох.

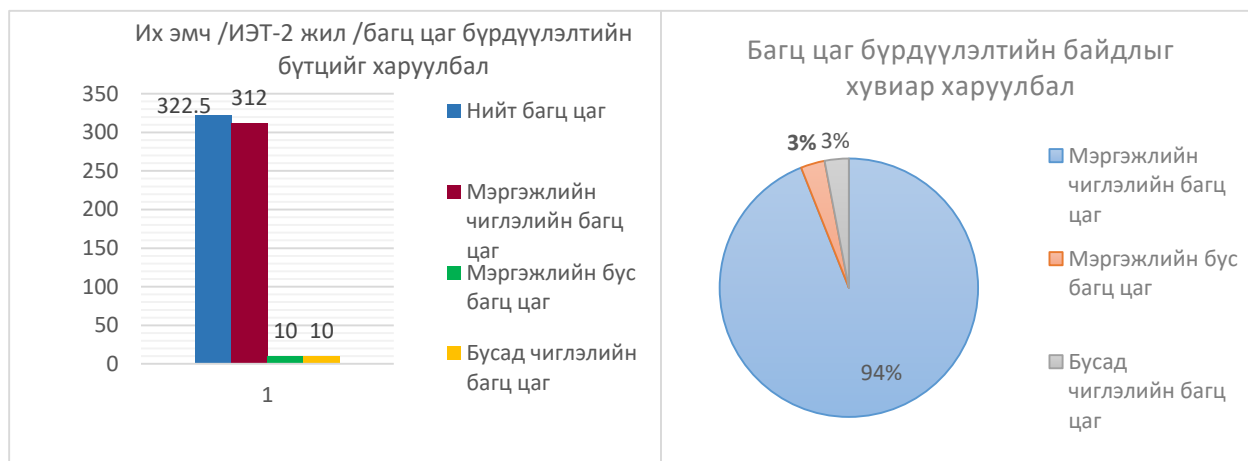
Зорилт:

1. Эмнэлгийн мэргэжилтний багц цаг бүрдүүлэлтийн бүтцэд дүн шинжилгээ хийх
2. Эмнэлгийн мэргэжилтний багц цаг бүрдүүлэлтийн өнөөгийн байдал, тулгамдаж буй асуудлыг тодорхойлох

Үр дүн: Багц цаг бүрдүүлэлтийн өнөөгийн байдалд дүн шинжилгээ хийн, асуудлыг тодорхойлон бодлого боловсруулагчдыг нотолгоонд суурилсан мэдээллээр хангасан.

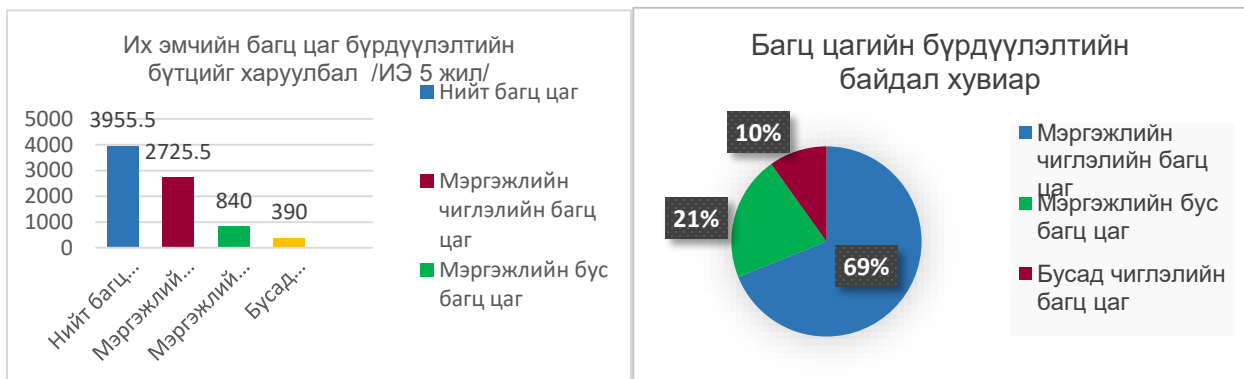
1.Эмнэлгийн мэргэжилтний багц цаг бүрдүүлэлтийн бүтцэд дүн шинжилгээ хийх гэсэн нэгдүгээр зорилтын хүрээнд нийт 584 гаруй эмнэлгийн мэргэжилтнүүдийн ирүүлсэн баримт, материалд үндэслэн хүний их эмч 2 жил, хүний их эмч 5 жил, эм зүйч, нүүр амны их эмч, уламжлалтын их эмч, хүний бага эмч, уламжлалтын бага эмч, эх баригч, эм найруулагч, сувилагч, уламжлалтын сувилагч гэсэн нийт 11 чиглэлээр багц цаг бүрдүүлэлтийн ерөнхий бүтцийг гаргалаа.

1.1 хүний их эмч (ИЭТ-2 жил) багц цаг бүрдүүлэлтийн ерөнхий бүтцийг харуулбал /Дүрслэл 1/

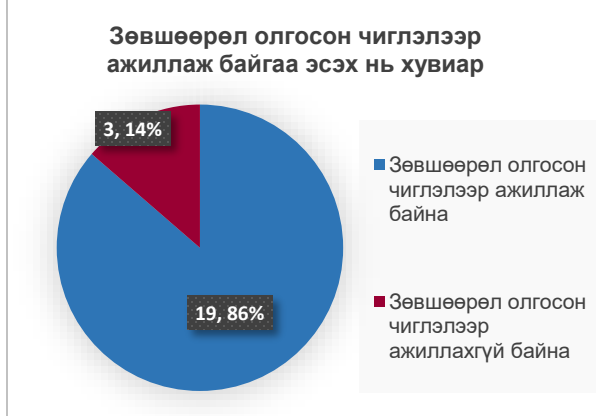
Дүгнэлт: 20 их эмчийн судалгаанаас харахад 94% нь мэргэжлийн чиглэлээр сургалтад хамрагдсан байгаа нь сайн байгаа боловч бусад чиглэлийн ба ёс зүй, хууль эрх зүй, нийгмийн эрүүл мэндийн чиглэлийн багц цагийн сургалтад хамрагдсан байдал 3%-тай байна.

1.2 их эмчийн /ИЭ-5 жил/ багц цаг бүрдүүлэлтийн ерөнхий бүтцийг харуулбал /Дүрслэл2/

Дүгнэлт: 115 их эмчийн судалгаанаас харахад мэргэжлийн чиглэлийн багц цаг бүрдүүлэлтийн байдал 69%, мэргэжлийн бус 10%, бусад чиглэлийн багц цагийн бүрдүүлэлтийн байдал 21%-тай байна.

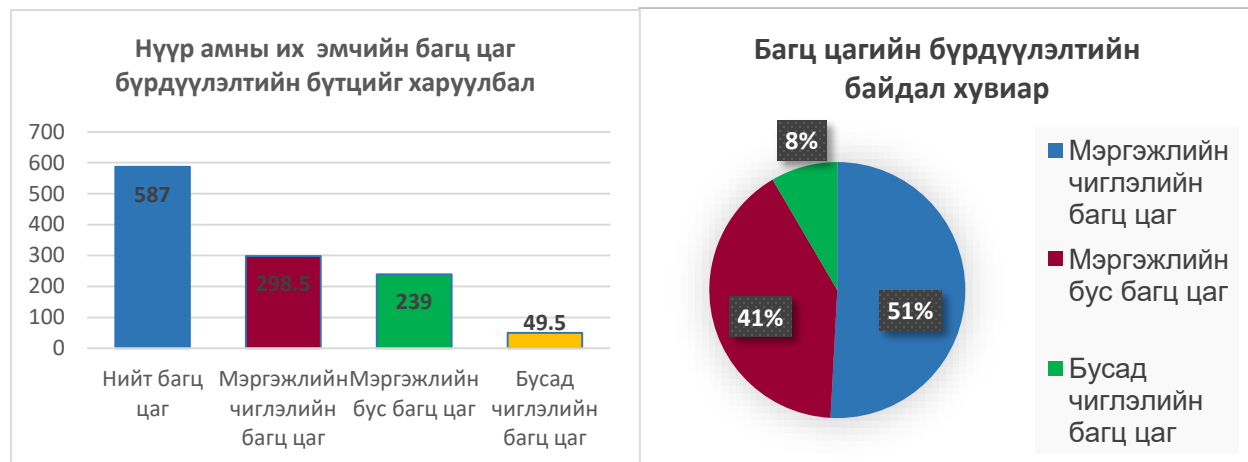
1.3 уламжлалтын их эмчийн багц цаг бүрдүүлэлтийн ерөнхий бүтцийг харуулбал /Дүрслэл 3/

Дүгнэлт: Нийт 22 уламжлалтын их эмч хамрагдсан ба мэргэжлийн чиглэлийн багц цаг бүрдүүлэлтийн байдал 31%, мэргэжлийн бус чиглэлийн багц цаг 60%, бусад чиглэлийн багц цаг 9%-тай байна.

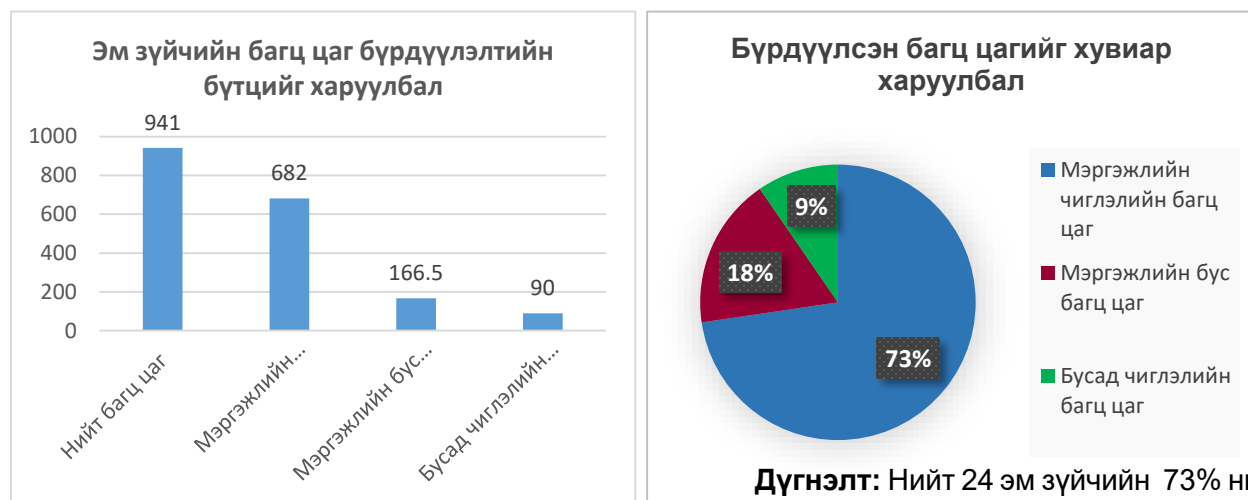
Мөн уламжлалт анагаахын их эмч нарын 86% нь тухайн олгогдсон зөвшөөрлийн төрлөөр, 14% нь зөвшөөрлийн төрлийн дагуу ажиллаагүй байна.

1.4 нүүр амны их эмчийн багц цаг бүрдүүлэлтийн ерөнхий бүтцийг харуулбал /Дүрслэл 4/

Дүгнэлт: 22 нүүр амны их эмчийн бүрдүүлсэн 587 багц цагаас 51% нь мэргэжлийн чиглэлийн, 41% нь мэргэжлийн бус чиглэлийн, 8% нь бусад буюу ёс зүй, хууль эрх зүйн чиглэлийн сургалтад хамрагдсан ерөнхий зураглал харагдаж байна.

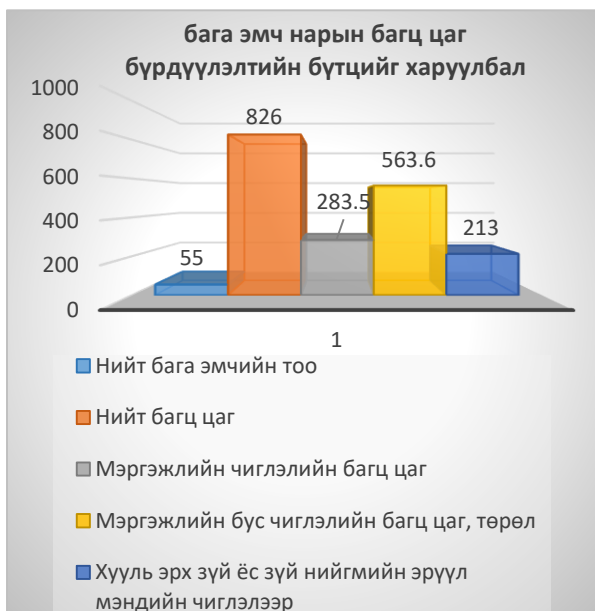
1.4 Эм зүйчийн багц цаг бүрдүүлэлтийн ерөнхий бүтцийг харуулбал /Дүрслэл 5/

Дүгнэлт: Нийт 24 эм зүйчийн 73% нь мэргэжлийн чиглэлийн, 18% нь мэргэжлийн бус чиглэлийн, 9% нь ёс зүй, харилцаа хандлага, хууль, эрх зүй нийгмийн эрүүл мэндийн чиглэлийн сургалтад хамрагдсан байгаа ерөнхий зураглал харагдаж байна.

**Хоёр. Сувилагч, эмнэлгийн бусад мэргэжилтний багц цаг бүрдүүлэлтийн бүтэц
2.1 Хүний бага эмчийн багц цаг бүрдүүлэлтийн бүтцийг харуулбал**

/Дүрслэл 6/

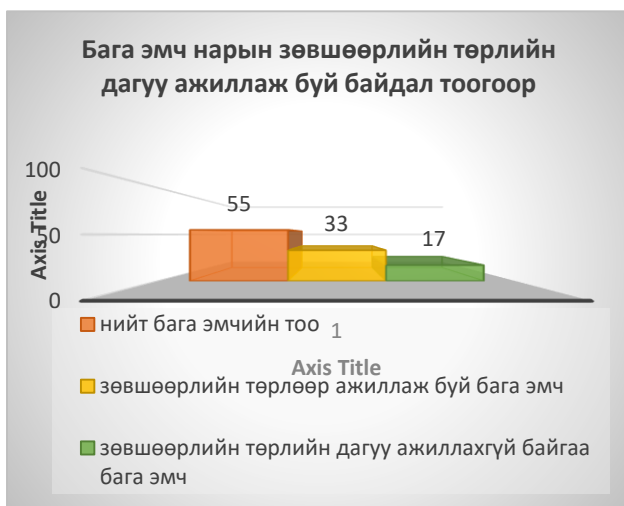

Дүгнэлт: 2018, 2019 онуудад мэргэжлийн үйл ажиллагаа эрхлэх зөвшөөрлийг багц цагаар сунгуулсан хүний бага эмч нарын ирүүлсэн баримт, материалд үндэслэн нийт 55 бага эмчийг түүвэрлэн авч багц цагийн бүрдүүлэлтийн байдалд харьцуулсан судалгааг хийсэн.

Нийт бүрдүүлсэн багц цаг 826 үүнээс мэргэжлийн чиглэлийн багц цаг 283 буюу нийт багц цагийн 20%, мэргэжлийн бус чиглэлийн багц цаг 563 буюу нийт багц цагийн 53%, хууль, эрх зүй, ёс зүй, нийгмийн эрүүл мэндийн чиглэлийн багц цаг 213 буюу нийт багц цагийн 20%-ийг тус тус эзэлж байна.

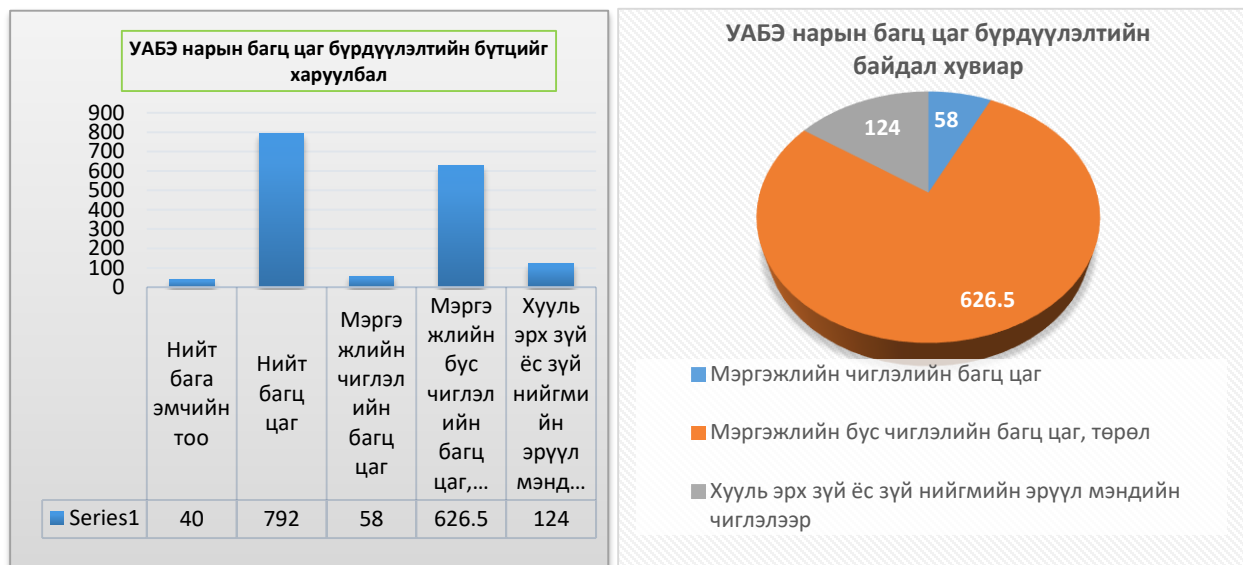
Эндээс харахад хүний бага эмч нар ЭМС-ын 2015 оны 05 дугаар сарын 16-ны өдрийн 98 дугаар тушаалын нэгдүгээр хавсралтаар батлагдсан “Эмнэлгийн мэргэжилтэнд мэргэжлийн үйл ажиллагаа эрхлэх зөвшөөрөл олгох, нөхөн олгох, хүчингүй болгох тухай журам”-ын 6.5-д заасны дагуу багц цагаа бүрдүүлэхгүй байгаа нь харагдаж байна.

Хүний бага эмч нарын олгогдсон зөвшөөрлийн төрлийн дагуу ажиллаж буй эсэх /Дүрслэл 7/

Дүгнэлт: Дээрх 55 бага эмч нь олгогдсон зөвшөөрлийн төрлийн дагуу ажиллаж буй эсэхийг харахад нийт бага эмчийн **33** нь буюу **33.66%** нь зөвшөөрлийн төрлийн дагуу, **17** бага эмч буюу **17,34%** нь зөвшөөрлийн төрлийн дагуу ажиллахгүй байгаа нь харагдаж байна.

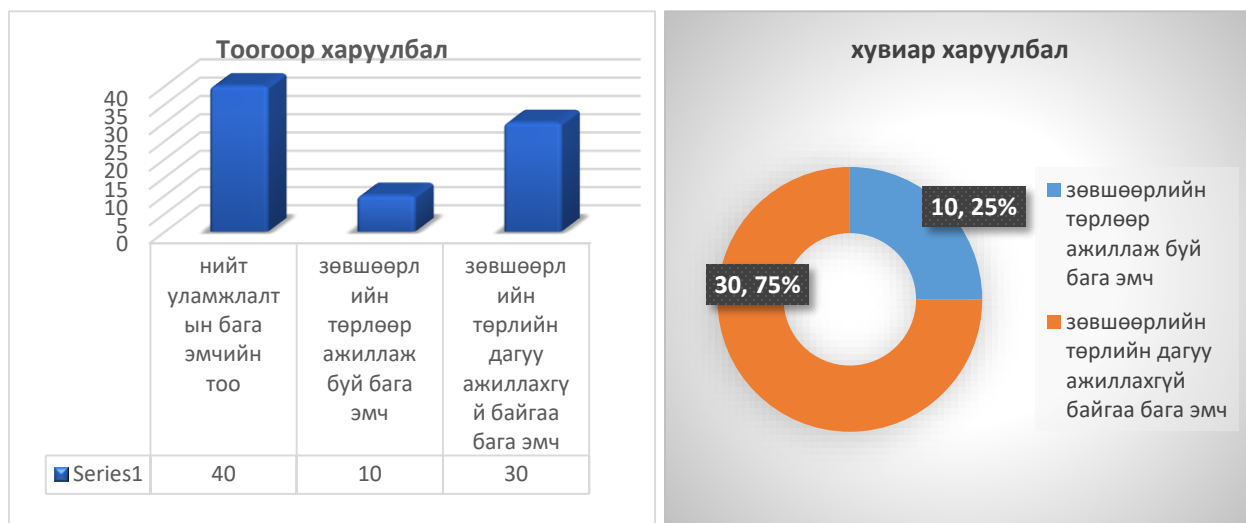
2.2 Уламжлалтын бага эмч нарын багц цаг бүрдүүлэлтийн ерөнхий бүтэц харуулбал /Дүрслэл 8/

Дүгнэлт: 2018, 2019 онуудад мэргэжлийн үйл ажиллагаа эрхлэх зөвшөөрлийг багц цагаар сунгуулсан уламжлалтын бага эмч нарын ирүүлсэн баримт материалд үндэслэн нийт 40 уламжлалтын бага эмчийг түүвэрлэн авч судалгааг хийсэн.

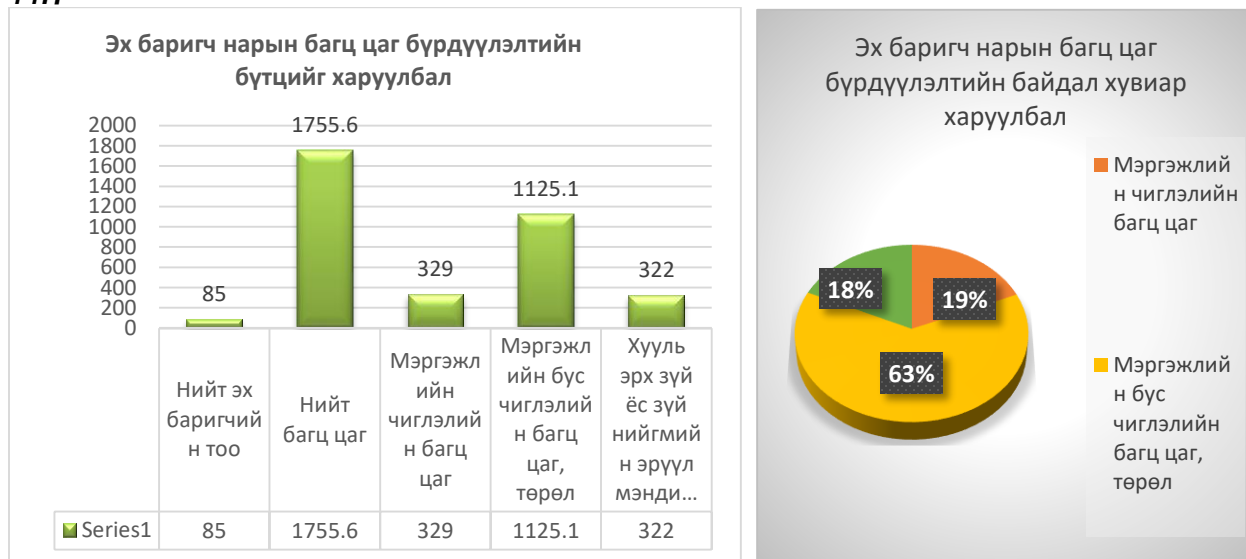
Нийт бүрдүүлсэн багц цаг 792 үүнээс мэргэжлийн чиглэлийн багц цаг 58 буюу нийт багц цагийн 17%, мэргэжлийн бус чиглэлийн багц цаг 626.5 буюу нийт багц цагийн 78%, хууль, эрх зүй, ёс зүй, нийгмийн эрүүл мэнд чиглэлийн багц цаг 124 буюу нийт багц цагийн 15%-ийг тус тус эзэлж байна. Эндээс харахад уламжлалтын бага эмч нар ЭМС-ын 2015 оны 05 дугаар сарын 16-ны өдрийн 98 дугаар тушаалын нэгдүгээр хавсралтаар батлагдсан “Эмнэлгийн мэргэжилтэн мэргэжлийн үйл ажиллагаа эрхлэх зөвшөөрөл олгох, нөхөн олгох, хүчингүй болгох тухай журам”-ын 6.5-д заасны дагуу багц цаг бүрдүүлэхгүй байгаа нь харагдаж байна.

Уламжлалтын бага эмч нар олгогдсон зөвшөөрлийн төрлийн дагуу ажиллаж буй эсэх /Дүрслэл 9/

Дүгнэлт: Дээрх 40 уламжлалтын бага эмч нь олгогдсон зөвшөөрлийн төрлийн дагуу ажиллаж буй эсэхийг харахад нийт бага эмчийн 10 нь буюу 10.25% нь зөвшөөрлийн төрлийн дагуу, 30 нь буюу 30,75% нь зөвшөөрлийн төрлийн дагуу ажиллахгүй байгаа нь харагдаж байна.

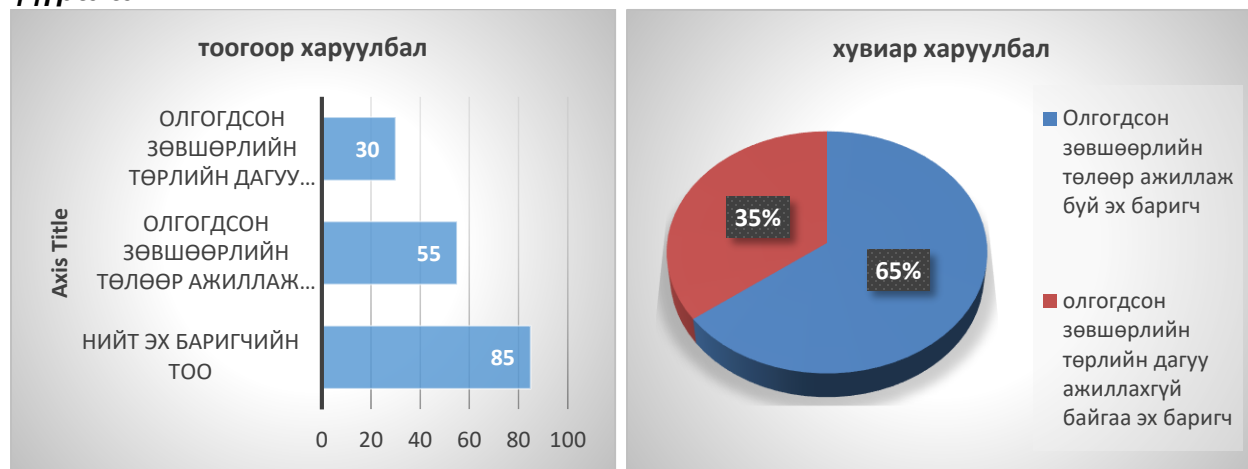
2.3 Эх баригч нарын багц цаг бүрдүүлэлтийн бүтцийг харуулбал /Дүрслэл 10/

Дүгнэлт: 2018, 2019 онуудад мэргэжлийн үйл ажиллагаа эрхлэх зөвшөөрлийг багц цагаар сунгуулсан эх баригч нарын ирүүлсэн баримт материалд үндэслэн нийт 85 эх баригчийг түүвэрлэн авч судалгааг хийсэн. Нийт бүрдүүлсэн багц цаг 1755.6 үүнээс мэргэжлийн чиглэлийн багц цаг 329 буюу нийт багц цагийн 19%, мэргэжлийн бус чиглэлийн багц цаг 1125.1 буюу нийт багц цагийн 63%, хууль, эрх зүй, ёс зүй, нийгмийн эрүүл мэнд чиглэлийн багц цаг 322 буюу нийт багц цагийн 18 %-ийг тус тус эзэлж байна.

Эндээс харахад эх баригч нар ЭМС-ын 2015 оны 05 дугаар сарын 16-ны өдрийн 98 дугаар тушаалын нэгдүгээр хавсралтаар батлагдсан “Эмнэлгийн мэргэжилтэнд мэргэжлийн үйл ажиллагаа эрхлэх зөвшөөрөл олгох, нөхөн олгох, хүчингүй болгох тухай журам”-ын 6.5-д заасны дагуу багц цагаа бүрдүүлэхгүй байгаа нь харагдаж байна.

2.4 Эх баригч нар олгогдсон зөвшөөрлийн төрлийн дагуу ажиллаж буй эсэх /Дүрслэл 11/

Дүгнэлт: Дээрх 85 эх баригчийн олгогдсон зөвшөөрлийн төрлийн дагуу ажиллаж буй эсэхийг харахад нийт эх баригчийн **55** нь буюу **65%** нь зөвшөөрлийн төрлийн дагуу, **30** нь буюу **35%** нь зөвшөөрлийн төрлийн дагуу ажиллахгүй байгаа нь харагдаж байна.

2.5 Эм найруулагч нарын багц цаг бүрдүүлэлтийн бүтцийг харуулбал /Дүрслэл 12/

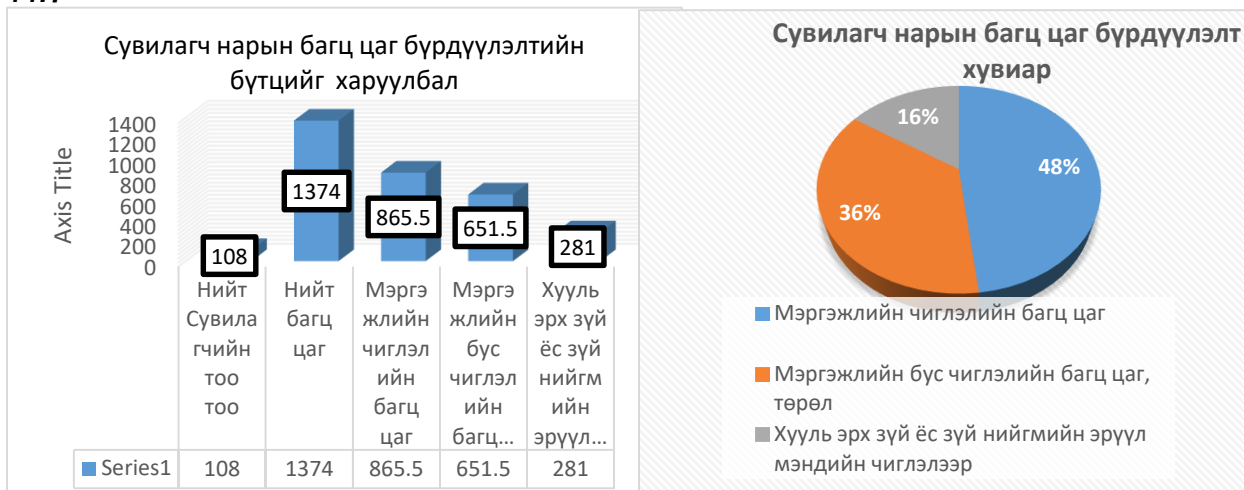

Дүгнэлт: 2018, 2019 онуудад зөвшөөрөл сунгуулсан эм найруулагч нарын ирүүлсэн баримт материалд үндэслэн түүврийн хэлбэрээр нийт 65 эм найруулагчийн бүрдүүлсэн багц цагийг үндэслэн судалгааг гаргасан. Нийт багц цаг 1243.5 үүнээс мэргэжлийн чиглэлийн багц цаг 467 буюу 39%, мэргэжлийн бус чиглэлийн багц цаг 600 буюу 49%, хууль эрх зүй ёс зүй нийгмийн эрүүл мэндийн чиглэлийн багц

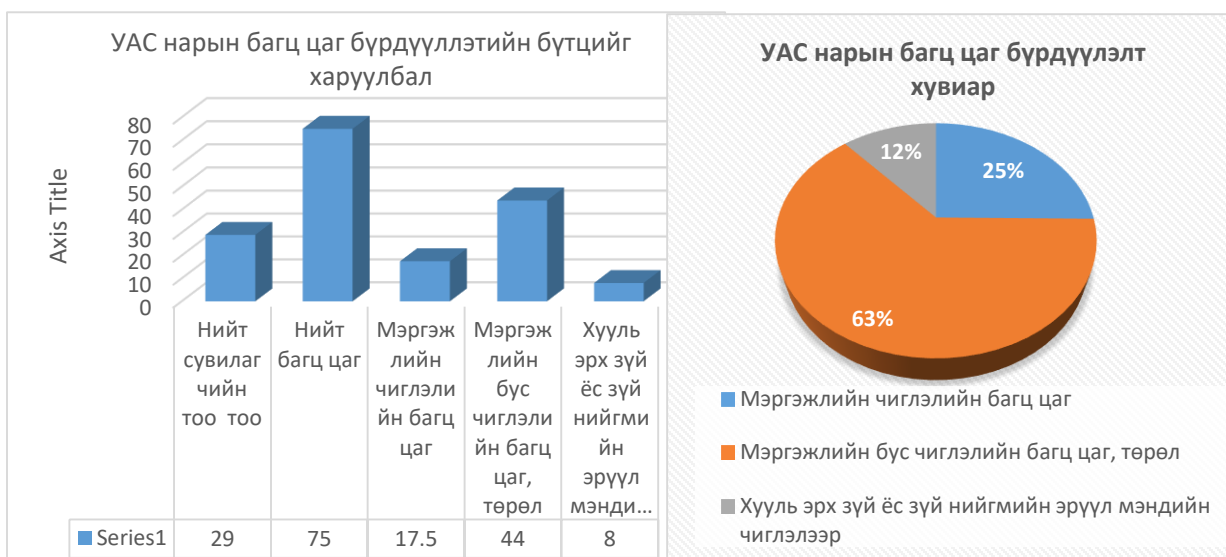
цаг 148 буюу 49% -ийг тус тус эзэлж байгаа нь судалгаанаас харагдаж байна. Эндээс харахад журмын дагуу багц цаг бүрдүүлэлт хангалтгүй нь харагдаж байна.

2.6 Сувилагч нарын багц цаг бүрдүүлэлтийн бүтцийг харуулбал /Дүрслэл 13/

Дүгнэлт: 2019 онд мэргэжлийн үйл ажиллагаа эрхлэх зөвшөөрөл сунгагдсан сувилагчийн ирүүлсэн баримт материалд үндэслэн 108 сувилагчийг түүвэрлэн авч судалгааг хийсэн. Нийт 1374 багц цаг бүрдүүлснээс мэргэжлийн чиглэлийн багц цаг 865.5 буюу 48%, мэргэжлийн бус чиглэлийн багц цаг 651.5 буюу 36%, хууль, эрх зүй, нийгмийн эрүүл мэндийн чиглэлийн багц цаг 281 буюу 16%-ийг тус тус эзэлж байна. Судалгаанаас харахад сувилагч нарын багц цаг бүрдүүлэлт эмнэлгийн бусад мэргэжилтэнтэй харьцуулахад харьцангуй дээр үзүүлэлт харагдаж байна

2.7 уламжлалтын сувилагч нарын багц цаг бүрдүүлэлтийн бүтцийг харуулбал /Дүрслэл 14/

Дүгнэлт: 2019 онд мэргэжлийн үйл ажиллагаа эрхлэх зөвшөөрөл сунгагдсан уламжлалтын сувилагчийн ирүүлсэн баримт материалд үндэслэн 29 уламжлалтын сувилагчийг түүвэрлэн авч судалгааг хийсэн. Нийт 75 багц цаг бүрдүүлснээс мэргэжлийн чиглэлийн багц цаг 17.5 буюу 25%, мэргэжлийн бус чиглэлийн багц цаг 44 буюу 63%, хууль, эрх зүй, нийгмийн эрүүл мэндийн чиглэлийн багц цаг 8 буюу 12%-ийг тус тус эзэлж байна. Судалгаанаас харахад уламжлалтын сувилагч нар ЭМС-ын 2015 оны 05 дугаар сарын 16-ны өдрийн 98 дугаар тушаалын нэгдүгээр хавсралтаар батлагдсан “Эмнэлгийн мэргэжилтэн мэргэжлийн үйл ажиллагаа эрхлэх зөвшөөрөл олгох, нөхөн олгох, хүчингүй болгох тухай журам”-ын 6.5-д заасны дагуу багц цаг бүрдүүлэлт хангалтгүй байгаа нь харагдаж байна.

Үр дүн: эмч, эмнэлгийн мэргэжилтнүүдийн багц цаг бүрдүүлэлтийн бүтцээс үзэхэд:

- Нийт их эмч, эм зүйч нарын ёс зүй, хууль эрх зүй, нийгмийн эрүүл мэндийн чиглэлийн багц цагийн сургалтад хамрагдах байдал хангалтгүй, их эмч 2 жил, их эмч 5 жил, эм зүйч нар мэргэжлийн чиглэлийн сургалтад хамрагдах байдал хангалттай байна.
- Харин уламжлалт анагаахын их эмч, нүүр амны их эмч нар мэргэжлийн чиглэлийн багц цагийн сургалтад хамрагдах байдал журамд заасны дагуу хангалттай байж чадахгүй байна.
- Хүний бага эмч, эм найруулагч, эх баригч нарын мэргэжлийн чиглэлийн багц цаг хангалтгүй, уламжлалтын бага эмч, уламжлалтын сувилагч нарын мэргэжлийн чиглэлийн багц цаг маш хангалтгүй, сувилагчийн мэргэжлийн чиглэлийн багц цаг бүрдүүлэлт бусад эмнэлгийн мэргэжилтэнтэй харьцуулахад харьцангуй дээр гарсан байна.
- Мөн бага эмч, уламжлалтын бага эмч, эх баригч, уламжлалтын сувилагч нар мэргэжлийн үйл ажиллагаа эрхлэх зөвшөөрлийн төрлийн дагуу ажиллахгүй байна гэсэн үзүүлэлт судалгаанаас харагдаж байна.

II. Эмнэлгийн мэргэжилтний багц цаг бүрдүүлэлтийн өнөөгийн байдал, тулгамдаж буй асуудлыг тодорхойлох гэсэн 2 дугаар зорилтын хүрээнд батлагдсан удирдамжийн дагуу 2019 оны 2, 4 дүгээр улиралд Магадлан итгэмжлэл, лицензийн албаны мэргэжилтэн М.Баттуяа, М.Номин-Гэрэл, Т.Одгэрэл нар дараах төрийн болон хувийн хэвшлийн эрүүл мэндийн нийт 14 байгууллагад очиж ажилласан. Үүнд:

1. БЗД-ийн 14 дүгээр хорооны “Евро Эм” өрхийн эрүүл мэндийн төв
2. БЗД-ийн 4 дүгээр хорооны “Эрүүл Өрх” өрхийн эрүүл мэндийн төв
3. БЗД-ийн 3 дугаар хорооны “Эмнэхүй” өрхийн эрүүл мэндийн төв
4. Хан-Уул Дүүргийн эрүүл мэндийн төв
5. Дорнод аймгийн бүсийн оношлогоо эмчилгээний төв,
6. Дорнод аймгийн Дашбалбар сумын сум дундын эмнэлэг,
7. Дорнод аймгийн Халх гол сум дундын эмнэлэг
8. Дорнод аймгийн “Нью Эндорфин” эмнэлэг
9. Дорнод аймгийн “Ягаан цээнэ” өрхийн эрүүл мэндийн төв
10. “ЭМЖЖ” чих, хамар, хоолойн эмнэлэг
11. “ICU” хөнгөвчлөх тусламж үйлчилгээний эмнэлэг
12. ХУД-ийн “Энх Саран” сувилал
13. Цэргийн төв эмнэлэг
14. Монголын хувийн хэвшлийн эрүүл мэндийн байгууллагуудын нэгдсэн холбоо

15. Дархан-Уул аймгийн “Монос Дархан” ХХК-ийн салбар эмийн сан

Дээрх эрүүл мэндийн байгууллагуудын асуудал хариуцсан дарга болон холбогдох эмнэлгийн мэргэжилтнүүдтэй тусгайлан боловсруулсан чиглүүлэх асуумжийн дагуу ярилцлага хийсэн.

Дараах эмч, эмнэлгийн мэргэжилтэнтэй ярилцсан. Үүнд:

- “Евро Эм” Өрхийн эрүүл мэндийн төвийн дарга х.Нарантуяа
- “Эрүүл Өрх” Өрхийн эрүүл мэндийн төвийн эмч, ахлах сувилагч, уламжлалтын сувилагч нартай
- “Эмнэхүй” ӨЭМТ-ийн дарга х.Оюунчулуун
- Хан-Уул Эрүүл мэндийн төвийн хүний нөөцийн асуудал хариуцсан мэргэжилтэн х.Мөнгөнцэцэг,
- Цэргийн төв эмнэлгийн хүний нөөцийн асуудал хариуцсан мэргэжилтэн
- Дорнод аймгийн БОЭТ-ийн хүний нөөцийн асуудал хариуцсан мэргэжилтэн болон бусад эрүүл мэндийн байгууллагуудын холбогдох албан тушаалтнуудтай,
- “Монос Дархан” ХХК-ийн гүйцэтгэх захирал Л.Цолмонгэрэл,
- Монголын хувийн хэвшлийн эрүүл мэндийн байгууллагуудын нэгдсэн холбооны гүйцэтгэх захирал Ч.Доржгүнсмаа,
- Хувийн хэвшлийн эрүүл мэндийн байгууллагуудын эмнэлгийн мэргэжилтнүүдийн мэргэжлийн үйл ажиллагаа эрхлэх зөвшөөрлийн талаар асуудал хариуцсан албан тушаалтан М.Цэнгэлсайхан нартай тус тус уулзсан.

Уулзалтыг дараах чиглүүлэх асуумжийн хүрээнд явуулсан:

- Багц цагийн төрөл, хэлбэр, бүрдүүлэлт практикт ямар байдаг мөн цаашид хэрхэн сайжруулах тухай санал, хүсэлт /тулгамдаж буй хүндрэл бэрхшээлтэй асуудал/
- Багц цагийн сургалтаар тухайн эмнэлгийн мэргэжилтэн мэдлэг, чадвараа дээшлүүлж чаддаг эсэх /багц цагийн багтаамжийг нэмэгдүүлэх, бууруулах яагаад/
- Эмнэлгийн мэргэжилтэн бүр мэргэжлийн чиглэлийн дагуу багц цагийн сургалтад хамрагдаж чаддаг эсэх /үгүй бол яагаад/
- Эрүүл мэндийн байгууллагуудын хүний нөөцийн асуудал хариуцсан мэргэжилтэн болон бусад байгууллагуудын асуудал хариуцсан хүмүүс багц цагийн бүрдүүлэлтийн болон журмын талаар мэргэжил арга зүйн зөвлөмж, чиглэл өгдөг эсэх /үгүй бол яагаад/
- Тухайн эмнэлгийн мэргэжилтэн олгогдсон зөвшөөрлийн төрлөөр эмнэлгийн тусламж үйлчилгээ үзүүлдэг эсэх /үгүй бол яагаад/

Асуумжийн хүрээнд уулзаж, ярилцахад дараах тулгамдаж буй асуудал болон санал, хүсэлт гарсан.

Үүнд:

- Өрхийн эрүүл мэндийн төв ачаалал ихтэй байдаг тул өрхийн холбооноос болон бусад төлөвлөгдсөн сургалтад нийтээрээ хамрагддаг иймээс эмч, эмнэлгийн мэргэжилтнүүд багц цагийн сургалтыг сонгож суух боломжгүй байдаг.
- Багц цагийн сургалтуудын чанарыг дээшлүүлэхэд анхаарах. Тухайлбал: Хууль, эрх зүйн сургалтуудаар эмнэлгийн мэргэжилтнүүдэд одоо хэрэгжиж буй хуулиудын ямар зохицуулалт нь эмч, эмнэлгийн мэргэжилтэнтэй холбоотой мөн ямар эрх, үүргийг хөндөж байгаа талаар илүү түлхүү хичээлийг явуулмаар, тухайн эмнэлгийн мэргэжилтэн өөрийгөө эрсдэлээс хэрхэн сэргийлэх талаар эрх зүйн мэдлэг өгөх шаардлагатай байна.

- Сургууль төгсөөд ажлын байранд гарч буй эмнэлгийн мэргэжилтэн, олон жил ажиллаж буй эмч, эмнэлгийн мэргэжилтнүүдийг яг адилхан сургалтад хамруулах нь практикт бодмоор асуудал тул энэ ялгааг харгалзан үзэж багц цагийн сургалтын төрлийг ангилмаар байна.
- Гадаадын улс орнуудад тухайлбал: Өмнөд Солонгос улсад эмч, эмнэлгийн мэргэжилтнүүд цахимаар орж шаардлагатай бүх мэдээллээ хардаг ба тухайн

хүний холбогдох материал зөвхөн Эрүүл мэндийн яамандаа хадгалагдаж байдаг байна. Иймд цахим хэлбэр лүү илүү хандмаар байна.

- Багц цагийн сургалтыг илүү зайн хэлбэрт шилжүүлж тооцдог болоход анхаарах.
- Хөдөө орон нутагт зайн сургалтыг илүү түлхүү болгож багц цагийг тооцдог болмоор байна. Тухайлбал ямар ч хүн гар утас болон бусад хэрэгслийг ашиглан интернетээр багц цагийн зайн сургалтад хамрагдан хичээл дуусмагц заасан хичээлээсээ түүвэрлэх хэлбэрээр сорилыг аваад тэнцвэл багц цагийг тооцдог байхаар.
- Тодорхой болзол, шалгуурыг хангасан багш, эмч, эмнэлгийн бусад мэргэжилтнээр багц цагийн сургалтыг явуулдаг байх мөн заасан хичээлийн үр дүнг үндэслэн багц цагийг тооцдог баймаар.
- Эмийн компаниудын багц цагийн сургалт тааруу зарлагдсан сэдвээс өөр чиглэлээр сургалтыг явуулдаг.
- Багц цагийн сургалтын квотыг 100-аас дээш эмнэлгийн мэргэжилтэн хамрагдахаар тогтоох нь тухайн сургалтын чанарыг хангалтгүй болгодог тул үүнийг анхаармаар.
- Одоо хэрэгжиж буй журманд “Эмнэлгийн мэргэжилтний төгсөлтийн дараах мэргэшүүлэх болон давтан сургалтын агуулгын багтаамжийг багц цагаар тодорхойлно. Уг сургалтын 1 багц цаг нь лекцийн 12, дадлагын 24 цагтай дүйцнэ гэж заасан” гэтэл практик энэ заасан цагаар багц цагийн сургалтууд явагддаггүй. Тиймээс чанартай сургалтыг лекцийн 8 цаг, дадлагын 10 цагаар тооцож олгодог болох мөн дадлагын сургалтуудыг илүү түлхүү явуулдаг баймаар байна.
- Эмч, сувилагч, эмнэлгийн бусад мэргэжилтнүүдийн нарийссан чиглэлийн дагуу сургалтуудыг түлхүү явуулахад анхаарах.

Дээрх эрүүл мэндийн байгууллагуудад очиж багц цаг бүрдүүлэлтийн байдал, мэргэжлийн үйл ажиллагаа эрхлэх зөвшөөрөл хүчинтэй эсэх, олгогдсон зөвшөөрлийн төрлөөр ажиллаж буй эсэх, одоо мөрдөгдөж буй журмын талаарх мэдлэг зэргийг үзэж тодруулахад дараах зөрчил дутагдал гарсан.

Үүнд:

1. Эмнэлгийн мэргэжилтнүүд ЭМС-ын 2015 оны 98 дугаар тушаалын нэгдүгээр хавсралтаар батлагдсан “Эмнэлгийн мэргэжилтэнд мэргэжлийн үйл ажиллагаа эрхлэх зөвшөөрөл олгох, нөхөн олгох, хүчингүй болгох журам”-ын 6.5 дахь заалтын дагуу багц цаг бүрдүүлэлтийн байдал тааруу байна. Тухайлбал: уламжлалтын их эмч, хүний бага эмч, эх баригч, уламжлалтын бага эмч, уламжлалтын сувилагч нар мэргэжлийн чиглэлийн багц цаг бүрдүүлэлт хангалтгүй.
2. уламжлалт анагаах ухааны их эмч, хүний бага эмч, эх баригч, уламжлалтын бага эмч, уламжлалтын сувилагч нар олгогдсон зөвшөөрлийн төрлийн дагуу ажиллаагүй байх. Тухайлбал: “ЭМЖЖ” эмнэлэгт эх барихын зөвшөөрөлтэй -2, бага эмчийн эмчлэх эрхийн зөвшөөрөлтэй -3, БЗД-ийн “Эрүүл Өрх” ӨЭМТ-д эх барихын зөвшөөрөлтэй-2, БЗД-ийн “Евро Эм” ӨЭМТ-д эх барихын зөвшөөрөлтэй 1, Цэргийн

төв эмнэлэгт эмнэлгийн бусад мэргэжилтэн 5 байсан. Мөн мэргэжлийн үйл ажиллагаа эрхлэх зөвшөөрөл сунгуулахаар бүрдүүлж ирүүлдэг баримт материалаас үзэхэд Төрийн болон хувийн хэвшлийн эрүүл мэндийн байгууллагуудад энэхүү зөрчил байна.

3. Мөн хугацаагүй зөвшөөрөлтэй эмнэлгийн мэргэжилтнүүд цөөнгүй байна.
4. Зарим Эрүүл мэндийн байгууллагуудад эмнэлгийн мэргэжилтнүүдийн хувийн хэрэг, холбогдох баримт бичгийн эмх цэгц хангалтгүй байсан.

Дээрх зөрчил, дутагдлын дагуу дараах зөвлөмж, чиглэлийг газар дээр нь өгч ажилласан.

1. Эмнэлгийн мэргэжилтнүүд ЭМС-ын 2015 оны 98 дугаар тушаалын нэгдүгээр хавсралтаар батлагдсан “Эмнэлгийн мэргэжилтэнд мэргэжлийн үйл ажиллагаа эрхлэх зөвшөөрөл олгох, нөхөн олгох, хүчингүй болгох журам”-ын 6.5-д заасны дагуу багц цагаа бүрдүүлэх.
2. Эрүүл мэндийн тухай хуулийн 25.1-д “.....Зөвхөн зөвшөөрөл олгосон төрлөөр эмнэлгийн тусламж үйлчилгээг үзүүлнэ” гэж заасан байдаг тул энэ зөрчил дутагдлыг арилгаж ажиллах нь зүйтэйг анхааруулсан.
3. Одоо хэрэгжиж буй эрүүл мэндийн тухай хууль болон журманд мэргэжлийн үйл ажиллагаа эрхлэх хугацаагүй зөвшөөрлийн тухай зохицуулалт байхгүй. Иймд хугацаагүй зөвшөөрөл нь хууль, эрх зүйн хувьд хүчин төгөлдөр бус болж байгаатай холбогдуулан сүүлийн 5 жилийн багц цагаа биелүүлсэн бол холбогдох материалыг бүрдүүлэн ажлын албанд ирүүлж зөвшөөрлийг хугацаатай болгох шаардлагатайг анхааруулж ажилласан.
4. Эмч, эмнэлгийн мэргэжилтнүүдэд хувийн хавтас үүсгэж мэргэжлийн үйл ажиллагаа эрхлэх зөвшөөрлийн хуулбар болон он, онуудын багц цагийн гэрчилгээний эх хувийг эсвэл хуулбар хувийг хийж байх талаар чиглэл өгсөн.

Дүгнэлт:

1. Төрийн болон хувийн хэвшлийн эрүүл мэндийн байгууллагуудын хүний нөөцийн мэргэжилтэн, асуудал хариуцсан субъектууд эмч, эмнэлгийн мэргэжилтнүүдийг тодорхой мэдээлэл, арга зүйгээр хангаж ажилладаггүйгээс эмч, эмнэлгийн мэргэжилтнүүд одоо мөрдөгдөж буй Эрүүл мэндийн тухай хууль болон Эрүүл мэндийн сайдын 2015 оны 98 дугаар тушаалын нэгдүгээр хавсралтаар батлагдсан “Эмнэлгийн мэргэжилтэнд мэргэжлийн үйл ажиллагаа эрхлэх зөвшөөрөл олгох, нөхөн олгох, хүчингүй болгох журам”-ын талаар тодорхой мэдээлэл, ойлголтгүй байна.
2. Төрийн болон Хувийн хэвшлийн эрүүл мэндийн байгууллагууд
  - Ажиллах хүчин дутмаг байгаагаас
  - Боловсон хүчнээ зөв хуваарилах бодлого байхгүйтэй холбоотойгоор сувилагч, эмнэлгийн бусад мэргэжилтнийг зөвшөөрлийнх нь төрлөөр биш шаардлагатай байгаа ажлын байран дээр сольж ажиллуулдаг.
3. Эмч, эмнэлгийн мэргэжилтнүүд багц цагийн сургалтын чанар, агуулга, мэдлэг мэргэжлээ дээшлүүлэхэд ач холбогдол өгөхгүй зөвхөн мэргэжлийн үйл ажиллагаа эрхлэх зөвшөөрлийг сунгуулах зорилгоор тоонд анхаарч багц цаг цуглуулдаг.

4. Төрийн болон Хувийн хэвшлийн эрүүл мэндийн байгууллагууд сургалтын хэрэгцээ шаардлага зөв, оновчтой тогтоож, сургалтын захиалгаа өгдөггүй.
5. Сургалт эрхлэгч зарим эрүүл мэндийн байгууллага, мэргэжлийн салбар зөвлөл, нийгэмлэг, холбоод сургалтын чанар, үр дүнд ач холбогдол өгдөггүй.
6. Нийслэл болон хөдөө орон нутагт нарийн мэргэшлийн сургалт зохион байгуулалт хангалтгүй.
7. Орон нутагт сургалт, тэр дундаа мэргэжлийн чиглэлийн дагуу сургалтууд хангалтгүй зохион байгуулагддаг тул ирсэн сургалтад л хамрагддаг.

Зөвлөмж:

1. Аймаг, Нийслэлийн эрүүл мэндийн газарт:

- Аймаг, Нийслэлийн эрүүл мэндийн газрууд нь өөрийн харъяалагдах төрийн болон хувийн хэвшлийн эрүүл мэндийн байгууллагын удирдлага, холбогдох албан тушаалтнуудад Эрүүл мэндийн сайдын 2015 оны 98 дугаар тушаалын нэгдүгээр хавсралтаар батлагдсан “Эмнэлгийн мэргэжилтэнд мэргэжлийн үйл ажиллагаа эрхлэх зөвшөөрөл олгох, нөхөн олгох, хүчингүй болгох журам”-ын талаар сургалтыг явуулж, зөвлөмж чиглэл өгч, мэргэжил арга зүйгээр ханган ажиллах;
- Сувилагч, эмнэлгийн бусад мэргэжилтнүүдийг эзэмшсэн мэргэжил, олгогдсон зөвшөөрлийн төрлийн дагуу ажиллуулж, олгогдсон зөвшөөрлийн төрлийн дагуу багц цагаа бүрдүүлэх талаар зөвлөн, багц цаг бүрдүүлэхийг анхааруулах, хяналт тавих;
- Багц цагийн сургалтын хэрэгцээ, шаардлагыг зөв оновчтой төлөвлөж, сургалтын захиалгыг өгөх;
- Эрүүл мэндийн сайдын 2015 оны 98 дугаар тушаалын нэгдүгээр хавсралтаар батлагдсан “Эмнэлгийн мэргэжилтэнд мэргэжлийн үйл ажиллагаа эрхлэх зөвшөөрөл олгох, нөхөн олгох, хүчингүй болгох журам”-ын 5.6.4-д “Нэг жилээс дээш хугацаагаар мэргэжлийн үйл ажиллагаа эрхлээгүй бол зөвшөөрлийг “Эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүний шийдвэрээр хүчингүй болгоно гэж заасан” байдаг. Гэтэл мэргэжлийн үйл ажиллагаа эрхлэх зөвшөөрөл шаардлагагүй ажлын байранд (хөтөч, захирлын туслах, архив бичиг хэрэг, хуулийн зөвлөх.....) ажиллаж байгаа болон мэргэжлээрээ ажиллахгүй байгаа эмнэлгийн мэргэжилтнүүдийн мэргэжлийн үйл ажиллагаа эрхлэх зөвшөөрлийг сунгуулахаар материалыг ирүүлдэг асуудлыг анхааран ажиллах;
- Журмын шаардлага хангасан материалыг хүлээн авч, ажлын албанд ирүүлж байх;
- Багц цагийн сургалтын талаарх санал, хүсэлтийг албан тоотоор Эрүүл мэндийн хөгжлийн төв /ажлын алба/-д ирүүлэх;

2. Эрүүл мэндийн байгууллагад:

- Эрүүл мэндийн байгууллагын асуудал хариуцсан албан тушаалтнууд Эрүүл мэндийн сайдын 2015 оны 98 дугаар тушаалын нэгдүгээр хавсралтаар батлагдсан “Эмнэлгийн мэргэжилтэнд мэргэжлийн үйл ажиллагаа эрхлэх зөвшөөрөл олгох, нөхөн олгох, хүчингүй болгох журам”-ыг судлан, холбогдох чиглэлийн дагуу эмч, эмнэлгийн мэргэжилтнүүдэд зөвлөмж, чиглэл өгч ажиллах;

- Сувилагч, эмнэлгийн бусад мэргэжилтнүүдийг эзэмшсэн мэргэжил, олгогдсон зөвшөөрлийн төрлийн дагуу ажиллуулж, олгогдсон зөвшөөрлийн дагуу багц цагаа бүрдүүлэх талаар зөвлөн багц цаг бүрдүүлэхийг анхааруулах, хяналт тавих;
- Эрүүл мэндийн байгууллагууд багц цагийн сургалтын хэрэгцээ, шаардлагыг тодорхойлох судалгааг жил бүр хийж, судалгааны үр дүнг үндэслэн төлөвлөлтийг оновчтой гарган эрүүл мэндийн газарт өгч хэвших;
- Эмч, эмнэлгийн мэргэжилтнүүдийг журмын дагуу багц цаг бүрдүүлэхэд анхаарах, хяналт тавих.
- Дээрх журмын 6.18-д “Эмнэлгийн мэргэжилтний төгсөлтийн дараах мэргэшүүлэх болон давтан сургалт эрхлэгч зөвшөөрөлтэй байгууллагын зохион байгуулсан сургалтаар олгогдсон багц цагийг хүчинтэйд тооцно гэсэн заалтыг” анхаарч хэрэгжүүлэн ажиллах;
- Багц цагийн сургалтын тоонд биш, чанар, үр дүнд ач холбогдол өгч дотоодын сургалтыг зохион байгуулах;
- Эмнэлгийн мэргэжилтнээр журмын хавсралтаар батлагдсан өргөдлийн маягтыг ар, өвөргүй бүрэн гүйцэд бөглүүлж он, сар, өдрийг бичүүлж байх;
- Цээж зургийг өргөдлийн маягт дээр заавал наалгаж материалын бүрдлийг ханган ажиллах;
- Тухайн эмнэлгийн мэргэжилтний анх ажилд орсон хугацаа, ажиллаж буй ажил албан тушаал, нийт ажиллаж байгаа хугацаа зэргийг байгууллагын албан бичигт тусгаж материалд хавсарган ирүүлэх;
- Багц цагийн гэрчилгээн дээрх овог, нэр, тухайн гэрчилгээний сери дугаарыг арилгаж, засварлаж хуулбар ирүүлдэг зөрчлийг арилган ажиллах;
- Холбогдох бусад материалыг заавал материалд хавсаргаж ирүүлж хэвших; Тухайлбал: Ажлаас чөлөөлөгдөөд 1 жил хүрээгүй эмнэлгийн мэргэжилтний мэргэжлийн үйл ажиллагаа эрхлэх зөвшөөрлийг сунгуулахаар материалыг ирүүлэхдээ ажлаас чөлөөлөгдсөн тушаал шийдвэрийн хуулбар эсвэл нийгмийн даатгалын дэвтрийн нүүр, тушаал шийдвэр бичигдсэн хэсэгтэй цуг материалд хавсаргаж байх;

3. Эрүүл мэндийн хөгжлийн төв:

- Багц цагийн сургалтын эрх олгох үйл ажиллагааг багц цагийн сургалтын захиалгатай уялдуулан зохион байгуулах;
- Сургалт эрхлэгч байгууллагууд, мэргэжлийн салбар зөвлөл, нийгэмлэг, холбоодын багц цагийн сургалт зохион байгуулах үйл ажиллагаанд явцын хяналт-үнэлгээ хийж, зөвлөмж өгч эргэх холбоотой ажиллах;
- Хөдөө орон нутагт багц цагийн сургалтыг зайн хэлбэрээр явуулах нөхцөл боломжийг бүрдүүлэхэд анхаарч ажиллах;

